

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Clani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. februvarja 1902.

Poštno-hran. št. 849.872

Zakaj propadajo naša posestva?

Tu se kaže komodidéta in nazadovanje, tu ne veje nikak gospodarski duh. Le želja se razodeva, živeti na veleposestih kot nekdanja graščinska gospoda brez dela in skrbi.

Ako je veleposestvo dovolj obsežno, ter tu in tam gozd s svojo glavnicco pomaga, ako ni na njem nikakih dolgov in ako njega posestnik svoje stroške po dohodkih uredi, tedaj izhaja. Kakor hitro se pa ti pogoji predrugačijo, tedaj začne veleposestvo hirati, prehaja iz rok v roke in prej ali slej pride imenovanim špekulantom v pest, ki ga parcelirajo in zdrobijo.

Ker se ti slučajji le prepogostoma dogajajo, zato vidimo, da ti domovi propadajo tako, da bodo v teku časa veleposestva le še redka prikazen v deželi.

Obrnimo se k našemu srednjemu kmetijskemu stanu. Tu imamo v mislih precejšnjo posestvo, na katerem se leto in dan redi 10, 20 in več glav goveje živine, ki ima temu primerno urejene vse poljske in druge kulture in plačuje 100—200 kron zemljiščnega davka.

Kakšne razmere najdemo tu?

Pred očmi imamo vzornega gospodarja, ki zavzema v občini in okolici čestito mesto in je

morda, kar je dandanes v času moderne organizacije navadno, bodisi župan, ali občinski svetovalec, bodisi predsednik posojilnice, mlekarske zadruga itd. Do svojega dosedanjega blagostanja se je povspel ali z nenavadno pridnostjo, ali s slučajno izkoristivijo srečnega trgovskega ali obrtniškega podjetja ali s podedovanjem in umnim gospodarstvom. Da je to, kar je, zato se je veliko let neumorno trudil in varčeval. Ker po sebi ceni vrednost blagostanja, zato želi i svoji navadno mnogobrojni rodbini enako srečo. Radi tega zastavlja vse svoje duševne in gmotne sile, da bi svoje otroke dobro vzgojil in jih pripravil k dobremu kruhu. Pošilja jih marljivo v šole in zavode, njegovi načrti se mu ugodno izpolnjujejo tako, da je jednega ali več sinov dovedel do uradniškega stanu, družega je oženil na posestvo itd. V tem svojem strmljenju pa pozabi na najvažnejše.

Kdo mu bode na njegovem lastnem domu naslednik, na domu, katerega vzorna ureditev ga je stala toliko truda, skrbij in dela; kdo ga bode na stara leta čuval?

Ta vprašanja si je stavil premalokrat in premalo resno ter si tudi ne more več pomagati.

Najboljše sinove je oddal državi ali na druga posestva, ostal mu je doma navadno najmlajši,

ljubljenček materin, ki je moral zapustiti šole zaradi lenobe in drugih vzrokov. Gospodar ga ne vidi rad, ker mu pamet in razum pravita, da ta sin ne bode enakih lastnostij imel, kakor on.

Ker v srednjih šolah ne gre, odda ga v kako trgovsko šolo ali pa ga pusti brez nadaljnega poduka doma, kjer se združi s hlapci, deklami in z drugo njemu nejednako mladino, ki ga zapeljuje da pada moralno niže in niže.

Le malokateri gospodar je tako razumen, da pošlje svojega za dom namenjenega sina v kmetijsko šolo, da bi vsaj tam dobil strokovno izobrazbo in vzgojo.

Že iz tega je razvidno, da so potem obiskovalci teh šol navadno že drugod zaostali mladeniči, da jih mnogo tu sem pošljejo poskusit zadnje sredstvo in ker jih dostikrat doma ne morejo več ustraškovati. Te šole tedaj nimajo samo namena, da bi podajale strokovno znanje, ampak one se morajo boriti s slabejšim materijalom, in zato ni čuda, če ti zavodi ne napredujejo z istim uspehom, kakor drugi zavodi in šole.

Da pod tem utisom in pri teh pogojih trpe na ugledu kmetijske šole, se ni čuditi. Obžalovati je poleg tega, da napredni in večji posestniki ne znajo prav ceniti prave vrednosti te nove moderne naprave, ki bi mogočno uplivala

na razvoj našega kmetijstva, posebno, ako bi i boljši elementi v večji meri te šole obiskovali.

Vsacega večjega posestnika prva dolžnost bi morala biti, da bi izročil svoj dom najboljšemu sinu in mu preskrbel temu namenu pravo vzgojo. Dandanes ne zado- stuje več sama varčnost in prid- nost — četudi so to krasne last- nosti, ki zaslužijo pohvalo. Vsak posestnik, ki hoče, da mu ves trud ne izpodleti, se mora skrbno oprijeti novodobnega gospodarskega napredka, pazno mora zasledovati vse, kar je veda novega odkrila in skušnja kot dobro potrdila, z drugimi besedami: gospodar našega časa si mora prizadevati, da postane omikanec XX. veka.

Nekdanje kmetovanje se ne vjema več z današnjimi razme- rami. Dočim so v prejšnjih letih razmere silile gospodarje k varč- nemu gospodarstvu, se mora sedaj pogosto gospodariti s stroški ali intenzivno. Najboljši zgled za to smo mi sami s svojimi obnovlje- nimi in obnavljajočimi se vinogradi o kojih stroških se nam pred malo leti niti sanjalo ni.

Časih so bila prometna sred- stva (ceste, železnice) nepopolna in kmet je prideloval največ le to, kar je potreboval za domačijo, dandanes nam dovažajo iz daljine raznovrstne rastlinske sadeže po- sebno žita (severna Amerika, Ar- gentinija, Rusija, Banat, celo iz Avstralije, in v doglednem času se odpro neizmerne žitnice Mezo- potanije svetovnem trgu) in vse to po tako nizkih cenah, da mora kmetovalec njih pridelovanje, če ne popolnoma opustiti, pa vsaj znatno zmanjšati. Prometna sred- stva imajo silno močen, da mero- dajen vpliv tudi na ceno raznih izdelkov iz kmetijskih sadežev.

Dokler so bila ta sredstva še v otročjih čevljih, se je ravnala cena po letini, dočim se danes, ko je mreža železnic in drugih pre- voznihih sredstev že tako ozko zanjakasta, o slabih letinah žito ne

podraži več tako, kakor nekdanj, kajti vsa potrebščina enega kraja se hitro poravna iz pokrajin, kjer je bila žetev obilna in kjer je kmetijskih pridelkov na preosta- nek.

Bili so časi, ko se je vse delo vršilo s človeškimi rokami in ži- valsko silo, dandanes rabimo naj- različnejše stroje, ki nadomestujejo drago ročno delo, in. število teh strojev je tako narastlo, da je treba za njih poznavanje dolgo- letnega učenja.

Nekdanje čase gospodarski obrt ni bil tako razžirjen, kakor je sedaj. Pri nas žal le bore malo, vse drugače pa cvete poljedelski obrt, kakor izdelovanje sladkorja iz pese, žganja, alkohola, pridelo- vanje škroba itd. pri naših sose- pih bolj na severu, na Nišje-Av- srijskem, Češkem, Moravskem. To zopet obilno vpliva na vse gospodarsko življenje.

Nekdanj se je ročno delo člo- veško plačevalo slabo, dandanes je cena delavne roke vsled na- rodno-gospodarskega in obrtnega razvoja visoka. Zato je treba go- spodarju dobro premisliti, kako bi drago človeško delo nadomestil s cenejšim tam, kjer se sploh da nadomestiti.

To so izmed mnogih razlogov nekateri, ki naj predočijo, da je treba drugim razmeram drugih go- spodarjev.

Kar je veljalo za naše očake, ne velja vse in vsikdar za naše potomce.

V tem oziru se mora tudi pri našem veleposestvu in pri premož- nejšem kmečkem stanu mnogo na boljše obrniti, ako hočemo, da bo- deta napredovala in se mogla vz- držati.

Je pa še drug razlog, ki nam pojasnuje, da potrebuje kmečki stan strokovne izobrazbe.

S prevzetjem domačije, in tu si mislimo večje, obsežnejše pose- stvo, prevzame imetnik poleg na- vadno mnogih služnosti in dolgov v last večjo vrednost, recimo

30.000 kron in več. Ako država in dežela že pri vsakem rokodelcu, obrtniku in trgovcu, pri vsakem uradniku, podjetniku itd. zahtevata teoretično in praktično usposoblje- nost z dokazilom, koliko bolj bi bila in je tudi dandanes potrebna tu sposobnost, če se prevzame tako premoženje in gospodarstvo!

Kakor je državi in človeški družbi sploh na tem, da se izka- žejo razni stanovi s potrebnim znanjem za izvrševanje svojih dolžnosti, toliko bolj bi jej mo- ralo biti na tem, da ima prvi stan, na katerega temelju sloni vsa člo- veška družba, to je kmečki stan, potrebno usposobljenost in da more svoje dolžnosti sedanjim raz- meram primerno izvrševati.

In akoravno to pri celem stanu do zadnjega kočarja ni izpeljivo, pač pa je to postalo neobhodno potrebno in posebno nujno pri nas na Slovenskem pri veleposestvu in pri večji kmečkih posestvih.

Ta dva stebra kmetijstva do- našata neposredno državi in člo- veški družbi največ koristi. Zato je treba, da se jih obdrži na po- vršju ter da se jima da pogoje obstanka in napredka.

Šola, posebno ljudska šola, sicer zelo dobrodejno vpliva na občno omiko in vzgojo, vendar se premalo ozira na kmečki stan. Zato ne more ne napraviti in ne vzdržati ravnotežja v teh predru- gačenih razmerah. Istotako se ozi- rajo srednje šole le na potrebe drugih stanov.

Ako hočemo, da ostane in na- preduje veleposestvo, obsežnejša posestva, in da ostane kmečki stan sploh, delujmo na uresničenje istih pogojev, ki so dandanes ne- obhodno potrebni za njihov ob- stanek in napredek, in to so:

I. Lastnik vsacega veleposestva ali obsežnejšega posestva, ki plačuje na leto vsaj 200 kron zemljiškega davka brez doklad, mora biti strokovno izobražen v kmetijstvu ali pa mora imeti kot poslovodjo strokovno izobraženo moč.

II. Vsako posestvo se sme le do gotove meje z dolgovi in služnostmi obremeniti.

III. Kmetijska veda naj se širi med priprosto odraslo kmetijsko mladino zlasti po nadaljevalnih kmetijskih tečajih, knjigah, kmetijskih časopisih itd.

IV. Sinovi onih zemljiščnih posestnikov, ki plačujejo po 100 K in več direktnega zemljiščnega davka, kateri so namenjeni doma za gospodarje, morajo obiskati vsaj nižjo kmetijsko šolo, kjer si pridobijo dandanes neobhodno potrebno teoretično in praktično znanje za svoj prihodnji stan.

V. Da se more i veleposestvo sedanjim razmeram ugodno razvijati, je želeli, da se najbolj inteligentna mladina iz kmečkega stanu v svoji meri posvetuje študijam na srednjih kmetijskih in na visokih poljedelskih šolah, da se tu usposablja za stanove oskrbnikov in uradnikov na veleposestvih ter za učitelje in profesorje na raznih kmetijskih šolah in sličnih zavodih.

Izmed mnogih vzrokov navedli smo nekatere in sicer najtehnije, zakaj kmečki stan hira.

Ako hočemo in to moramo, da se kmetijstvu pomaga, moramo začeti tam, kjer je uspeh in potreba največja in odkoder se bode potem širilo znanje po vsem stanu in kjer je pričakovati splošen povoljen izid t. j. pri veleposestvu in pri večjih posestnikih.

Kjer si vzgledno svoja posestva oskrbujejo, tam se tega dela prej ali slej poprime tudi priprosto kmečko ljudstvo, posebno če se mu tudi od strani šole in družih javnih oblastev priskoči na pomoč. To jasno vidimo pri regeneriranji po trtni uši uničenih vinogradih.

In zato, dokler se pri veleposestvu ne bode pripoznala važnost in potreba strokovnega izobraženja in znanja; dokler se ne bodo silili sinovi večjih zemljiščnih

posestnikov, da morajo pohajati kmetijske zavode; dokler ljudska šola med kmečko mladino ne bode bolj intenzivno širila kmetijske vede; dokler ne bode med inteligenco tudi mnogo tacihi strokovnjakov iz raznih kmetijskih ved, ki bodo tudi na tem polju v občo korist delovali — toliko časa bodo naša posestva propadala. Zgodovina nas uči, „da je razvoj blagostanja narodov nerazdružljivo spojen s potrebno izobrazbo in plemenitostjo srca, da le omikan, neodvisen in samostalen narod spoznava in ve ceniti vrednost svojo in dospe do lepše, vzvišenejše bodočnosti“.

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Vrednost komposta.

Pri nas se rabi vže veliko kajnita in Tomaževe moke, tudi vapna in sadre (gipsa) gre tu in tam precejšnja množina. Ne rečem, da je to čisto napačno; saj imamo slučaje, da se je pridelek vsled tega znatno pomnožil, podvojil, da potrojil.

Ne zdi se mi pa to vendar-le ne čisto pravilno. Zakaj iskati na daleč okoli, iz pruskega Štrasfurta in gališkega Kaluša raznih umetnih gnojil, ko si lahko sami napravimo ravno tako dobro naravno gnojilo za travnike v obliki komposta.

Ravno zimski čas je ona doba, v kateri se to najboljše gnojilo vozi in raztroša po travnikih. Zato ga priporočam tudi na vso moč v času, ko sneg pokriva plan, goro, zima mrazi nas močno.

Kompost je tuja beseda, ki ne pomenja nič drugega nego „zmes“, sestavljeno iz raznih odpadkov, ki dostikrat nikomur nič ne zadenejo in se dado dobiti po ceni in dobro naložiti v hranilčku na gnojnem kupu.

Ti gospodarski odpadki so različne prstene, rastlinske, živalske in tekoče snovi.

Izmej prsternih snovij imenujemo kot posebno dobre omet ali sip od zidovja, blato iz ceste, smeti, blato iz potokov in bajejev itd.

Mej rastlinskimi odpadki so: različni pleveli, krompirjevec, pirnica, ki imajo isti učinek, kakor podorane zelene rastline.

Zelo dober primesek je tudi šota, kjer jo imajo, posebno zato, ker spiije mnogo gnojnice in pridružuje njene gnojilne snovi.

Dober materijal za kompost je tudi žaganje in pezdirje od lanu, ki delata ravno tako, kakor slama rahlo črnico ali humus. Seveda se veliko težje in neraje razkrojita kot slama. Zato primešamo žaganju lahko gnijočih snovij na pr. urina (scalnice) in živalskih odpadkov.

Saje so, kot je splošno znano, precej močno gnojilo z amonijakastimi solmi. Zato so posebno dobre, ako jih potresamo po vrhu rastlin. Seveda tudi kompostu izborna služijo.

Največ vredni pa so živalski odpadki, ker imajo v največji množini dve najdragocenejši redilni snovi, ki sta dušik in fosforna kislina.

Toda ti odpadki so v gospodarstvu tako redki, da skoro ni vredno obširneje govoriti o njih, nekatere le imenujem: meso, koža, črevesje, kri, rogovje, kosti, dlaka, perje itd.

V kebrovih letih si nabavimo lahko veliko množino vrednega gnoja v obliki rujavega hrošča ali kebra, ki jih otrešamo zgodaj zjutraj z listnatega drevja.

Rujavi hrošč ima v sebi 3 odstotke dušika in precej fosforne kisline. Posebno dobro deluje to gnojilo, ako kebre po celem kompostnem kupu enakomerno razdelimo.

Gnoj iz stranišč tudi z najmanjšo izgubo porabimo, ako ga primešamo kompostu.

Tekoči odpadki v gospodarstvu so na pr.: milnica (žajfnica), lugova voda, neporabljive pomije in slanomorje.

Te tekočine sicer nimajo Bogve koliko gnojilne moči, vendar pa le toliko, da jih je bolje zlitina kompostni kup, nego na travo pred hišo. F. P.

Živinoreja.

Postopanje delavnih konj v zimskem času je nezmisel.

Posestnik Miroslav Ledenov se namerava ravnokar odpeljati v bližnjo vas B., ne ravno zato, da bi preganjal pusta, pač pa, da se s prijatelji pri kupi „carskega“ kaj pametnega pomeni, posebno, ker je na dnevnem redu prijateljskega shoda naših možakarjev tudi predavanje o pravilni reji goveje živine. To bi naš Miroslav vendar le rad slišal, četudi je trdno prepričan, da čisto natanko ve, kako ima krmiti svoje krave, da bo najbolj pravo. Vendar pa se ni še prav odločil, je-li naj bi zapregel ali pa šel raje z železnico do bližnje postaje. Motrečim okom vstopi v konjski hlev. Tu stojita dva kostanjevca vže 4 dni v popolnem miru. Svoj oves za zajutrek sta vže pozobala in veselo razgetajoč se sučeta njemu nasproti. Božajoč ju treplja po gladkih vratovih in si misli: „Ej, pri tem pasjem vremenu, je za vaju hlev le še najboljši“; krevsa po slabi cesti na kolodvor, si kupi listek in je prepričan, da je storil svojim param Bog si vedi kakšno uslugo.

Žal, da je še po mnogih kmetijah prepričanje, da je po zimi za konje najboljši hlev, ako nimajo dela.

Toda to je zmotno in velika napaka, ako se delu privajeni konji najpreje dalje časa v hlevu

pitajo, potem pa naenkrat zopet na vso moč napenjajo. Ako pride tak konj iz hleva, dela od začetka prav voljno, hodi pridno in tako živahno, da ga je treba neprestano zadržavati, toda le kratek čas in že je pri kraju. Hudo potenje, ki mora popolnoma naravno nastopiti, žival še bolj oslabi in žival mora pomagati „leni“ živali pri delu. Ako bi žival po naravi pripadala k lenuhom, bi imel pridevek „len“ vže svoje pravo mesto, če je pa bila žival svoj čas izmeje najpridnejših delavcev, potem ni slabo delo posledica lenobe, ampak pomanjkanja moči.

Žival ne more več, ker je bila predolgo brez posla in ni bila na hudi napor, ki se sedaj od nje zahteva, čisto nič pripravljena.

Nepravilno prizanašanje ji je vzelo vse boljše moči.

Ako stoji zdrav konj brez dela v hlevu in se še močno krmi pri tem, tedaj se nabira v trebušni votlini in mej mišicami tolšča, dihanje oslabi in mišice in kite izgube svojo napetost, ker se nič ne vadijo, tudi koža čisto miruje; če se tudi od zunaj snaži, pa vendar koža ne spolni svoje naloge, ker ji ne dostaja vsake spodbude od znotraj.

Kaj početi s tako živaljo?

Le počasno delo, ki ne presega konjske moči, nam spravi konja zopet v prvotni stan, mu odstrani nepotrebno tolščo in utrdi znova mišice.

Ako bi si pa mislil morda kdo tako-le: „Bom dal pa konju manj zobati, da se mi prehudo ne odebeli,“ — ta bi storil tudi narobe in kmalu spoznal, da gre z njegovo živino še bolj navzdol.

Delo, potrebni počitek in vsakdanja hrana, to so tri reči, ki morajo biti mej seboj v ravnotežji, nobenega ne sme biti ne preveč, ne premalo.

Ne rečem, da je časih težko, najti naši vozni živini primerne dela; gnoj, lator in drugo, vsaka reč je enkrat na svojem mestu.

Tu bi lahko marsikomü pomagalo pridno pregibanje živalij v vitlju (geplju). To rabimo pri pozni mlačvi, pri rezanju slame za rezanico, pri žaganju drva s cirkularom, rabili bi lahko za drobljenje žita itd.

Ako to še ne zadostuje, skušajmo izrabiti konjsko moč s tem, da navozimo gramoza na cesto sredi vasi, kjer je največ blata, vsled česar imajo mnoge vasi oddelek imenovan „blatna vas“, ali „mlaka“ ali „močvirje“, tudi je morebiti pomanjkljivo domače dvorišče, da ob deževji voda zastaja, če je njiva preveč ilovnata, navozimo po zimi nanjo peska, da počasi zemljo zboljšamo.

Ako pa vsega tega ni, sedi vsaj na konja in pojdi pol ure ž njim na sprehod, ne hodi peš obiskavati prijatelja in po opravih v mesto. —0—

Mlekarstvo in sirarstvo.

Vpliv topline na pinjenje.

Pač mnogo je okoliščin, ki so večjega ali manjšega pomena za uspešno medenje. Ako se ti pogoji ne izpolnijo, potem se obteži pinjenje samo, pa tudi količina in dobrotta presnega masla trpi pri tem.

Ne ozirajoč se na drugo, naj spregovorim na tem mestu par besed samo o toplini in njenem pomenu za medenje.

Od gorkote smetane odvisi i trajanje pinjenja, i množina in kakovost putra. Tolščne kroglice se izločijo iz mleka in sprimejo v puter najlažje, ako ima smetana neko določeno gorkoto, ki se spreminja po različnih okoliščinah, letnem času, krmitvi, obliki pinje itd. Iz tega uvidi vsak pameten človek, da ne moremo govoriti o eni najboljši toplini pri kateri naj pinimo.

Kakor primerne topline, tako je potreba za dobro upinjenje tudi potrebnega časa. Tu lahko rečemo

splošno, da pinjenje ne sme trajati manj nego četrta ure, pa tudi ne nad eno uro.

In prevelika in premajhna toplina je v škodo pinjenja. V prvem slučaju se sicer res preje zmede. Toda dobljeni puter je zelo mehak, zgubi svoj mili aroma in ima v sebi veliko mleka, ki se vsled vlačljivosti putra skoro ne da ven izgnesti, posledica vsega je pa, da trpi puter na dobroti in tudi trpežnost ni prida.

Zgodi se tudi lahko, da trpi količina ali množina putra, ker je vsled hitrega medenja ostalo še mnogo toličnih kroglic v mleku.

Prehladna smetana seveda tudi ne sme biti, posledice so počasno pinjenje, majhna množina ali celo popolna smola pri medenju, tudi pride puter preveč trd pri tem. Da se da pretrdo, drobljivo maslo potem dosti težavneje obdelavati in da je tudi mnogo manj vredno, ve vsak, ki je imel le nekoliko opraviti s temi reči.

Višina temperature pri pinjenju odvisi posebno od teh-le okolnostij: od topišča maslene toličče, dalje od topline prostora kjer medemo, od vrste pinje in od kakovosti tekočine, ki jo pinimo t. j. jeli tekočina smetana ali kar mleko (kajti tudi iz mleka se da vpiniti puter), skadka ali okisana smetana itd.

Čim višji je topišče umednega putra, to je čim neraje se puter stopi, toliko višja mora biti tudi toplina, pri kateri moramo piniti.

Čudno je, da je odvisno topišče putra od krme, katero pokladamo. Zatorej pravimo:

Kadar dobiva živina klajo, ki dela mehak puter, kakor n. pr. zelenje, goršične preše itd. tedaj bomo pinili pri nekoliko nižjih stopinjah, kakor tedaj, če bi bile krmljene krave s pičo, ki daje trd puter, kakor so velike množine slame, pesa in dr.

Kako vpliva krma na toplino, pri kateri se naj pini, to kaže zanimivi poskus, ki ga je napravil slavni profesor Kirchner l. 1878. na mlekarški poskusni postaji v Kiel-u.

Dokler je hodila živina na pašo, se je umedla smetana pri 14 do 15° C vselej čisto pravilno v 35 do 40 minutah, ko so pa prišle krave jeseni za stalno v hlev in so dobivale poleg pesinega perja tudi večje množine suhe mešane krme je trajalo pinjenje pri omenjeni toplini poldrugo, da do 2 ur; pri tem je bilo putra tudi precej menj in je bil slabši.

Na bolje se je obrnilo vse še-le tedaj, ko so zvišali tempera-

turo na 18 do 19° C, vsled česar se je tudi čas medenja skrčil na eno uro.

Ravno tako topišče masla odvisi od marsikake druge okolnosti na pr. od plemena, od individualne posebnosti, dobe mlečnosti itd.

Zračna toplina prostora, v katerem medemo, je zato pomenljiva, ker se v gorkem prostoru bolj zvikša toplina v pinji, nego na bolj mrzlem kraju.

Opazili so na pr. da dobimo iz okisane smetane pri 16° C največ in najboljšega putra. Zato bomo dali o vročem poletju smetani v začetku toplino samo 14° C, po zimi pa jo bomo ogreli koj na

Tabeli za gretev sladke smetane pri pinji »Viktorija« — holštanjski pinji :

Toplina v hramu			Ogreti je treba na			Toplina v hramu			Ogreti je treba na		
C st.	st.	C	C st.	st.	C	C st.	st.	C	C st.	st.	C
23	13	00	Ako ima hram 15° C se segreje smetana ravno na 15° C. Ako je pa v hramu toplota višja, segrevaj po navodilu tabele.	21	11	00	Kar je veljalo na prvi tabeli za 15° C, to velja pri drugi tabeli za 13° C.				
22	13	25		20	11	25					
21	13	50		19	11	50					
20	13	75		18	11	75					
19	14	00		17	12	00					
18	14	25		16	12	25					
17	14	50		15	12	50					
16	14	75		14	12	75					
15	15	00		13	13	00					
14	15	25		12	13	25					
13	15	50		11	13	50					
12	15	75		10	13	75					
11	16	00		9	14	00					
10	16	25		8	14	25					
9	16	50		7	14	50					
8	16	75		6	14	75					
7	17	00		5	15	00					
6	17	25		4	15	25					
5	17	50		3	15	50					
4	17	75		2	15	75					
3	18	00		1	16	00					
2	18	25		0	16	25					
1	18	50		1	16	50					
0	18	75	2	16	75						
1	19	00	3	17	00						
2	19	25	4	17	25						
3	19	50	5	17	50						
4	19	75	6	17	75						
5	20	00	7	18	00						

16° C. V prvem slučaju se bo namreč po leti smetana sama ugrele še za 2 stopinji, v drugem slučaju pa se delno ugretje vsled pregibanja in delna ohladitev vsled mrzlega zraka mejsebojno uničita.

Tudi snov in ustroj ali konstrukcija pinje imata svojo vplivno besedo pri pinjenju, zato sem ločil spodaj v tabelah pinjo Viktorijo od holštanske pinje.

Katera toplotna stopinja da je za določene razmere t. j. za neko gotovo smetano, za gotovo mleko, za določeno pinjo itd. najbolj priprava, to se ne da kar tako meni nič tebi nič pribiti, kakor vrana na pódna vrata.

V ta namen je treba opazovanj in poskusov, ki niso prav nič težavni in se opirajo na menjavo toplote smetane in na beležke o množini in kakovosti putra, ki se dobi pri tem.

Morda bo našim mlekarjem posebno neizkušenim zasebnim v prid, ako objavim v gori navedenih dveh tabelah rezultat svojih skušenj.

Da sem dal ta način gretve v javnost, je bil vzrok prepričanje, da se na ta način veliko dela prihrani in veliko več putra pridobi.

Toplina se natanko določiti ne da drugače, nego z dobrim toplomerom; zato je termometer kakor v mlekarstru sploh tako še posebej pri pinjenju neizogibno potreben.

J. Leskovec,
sirarski vodja.

Večkratna molža krav po otelitvi.

Nedavno je imel nek danski strokovnjak Hegelund predavanje, v katerem je poročal, da večkratna molža, zlasti prve dni po storitvi, na mlečne žleze jako ugodno vpliva.

Neka krava — tu imamo prvi vzgled — je dobivala na dan 3¹/₂ kg močnih krmil (otrobov, žitnega zdroba, raznih pogač na pr. od lanenega semena, kokosovih itd.), 4—6 kg pese in neko-

liko sena in je dala vsaki dan po teletu le po 3¹/₂ litra mleka skozi cele tri tedne. Molzli so jo 3krat na dan. — Uveli so pa nov način, po katerem je bila krava izmolzena 8krat na dan. In posledica je bila, da je dajala krava pri isti piči 9—10 litrov na dan in ta množina se tudi ni zmanjšala, ko so jeli čez 3 tedne zopet molzti po trikrat na dan kot je običajno. Molža celega leta od te krave je znašala 2750 litrov.

Podobno je bilo z drugo kravo, ki je dajala samo po 5—6 litrov mleka. Ko so jo jeli pa po 7krat na dan, mlečje je poskočila množina mleka v 3 tednih na 14¹/₂ l in to je ostalo, ko so pozneje kravo molzli samo po 3krat.

Tretja krava, ki je imela teleta konci februarja, je dajala začetkom aprila po 9 litrov mleka. Vsled skrbne molže se je število litrov v šestih dneh pomnožilo na 16 in še poltretji mesec pozneje je molzla krava po 15¹/₂ litrov na dan.

Najvažnejše pri tem, da se krave, ki so ravno storile, večkrat na dan molžejo, je to — tako je sklenil Hegelund svoje predavanje — da ima ta pogostejša molža pri teletu tudi za vso bodočnost najboljši učinek.

Ekonom.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Počrnenje in čiščenje vina.

Na vprašanje, kaj je vzrok, da vam je vino ščrnelo in kako da ga ozdravite, smo vam sicer že na kratko sporočili, sedaj vam pa hočemo to važno točko še tem potom nekoliko obširneje pojasniti, ker mogoče, da pride tudi kdo drugi v tako zadrego kot sedaj vi. Posebno pa se nahaja v tej nevarnosti vsak vinogradnik, ki s svojim vinom nepravilno ali kakor pravimo „po domače“ ravna.

Način nastopa in vzroki te vinske napake. — Pripeti

se, da sicer dobro, zdravo vino ob gotovem času kar spremeni svojo prvotno barvo in sicer postane najpred višnjevo, potem sivo in naposled črno. To ne gre prav naglo, marveč traja lahko več tednov, da popolnoma ščrni.

Vzroki, da vino počrni, so različni. Glavno vlogo pri tem igrata železo in čreslovina, ker ti dve snovi skupaj spojeni, napravljata črno spojino.

Da se pa to pripeti, je spet treba tudi okisa ali drugače rečeno zraka, ker železo se nahaja v vinu v podobi železnega oksida (Eisen-Oxydul FeO) in šele z nasičenjem zraka se spremeni v železni oksid (Eisenoxyd Fe₂O₃) in ko pride poslednji s čreslovino v dotiko, provzroči gori navedeno počrnenje.

Da vino počrni, zadostuje prav malenkostna množina železa; saj se to vidi, ako se vino meša s kisló vodo, kako se hitro prvotna barva spremeni. Ni treba torej, da pride v vino kar na kile železa, marveč doživimo to neprijetno presenečenje, ako moli košček železa pri vratih v sod, ali če pade kak žebelj v vino, oziroma če ostane v sodu veča, v kateri je več žrebljev zabitih, dalje če se je rabila železna ketna pri pranju sodov ali pri čiščenju vina, če je bil mošt v preši ali v kadi dalje časa z železnimi deli v dotiki in konečno, če se je vino v železnih kotlih ali vagonih prevažalo, kar se po Tirolskem in Italijanskem pogosto dogaja.

Pripomni se, da razun zraka zabrani prenašanje počrnenje tudi kislina, v prvi vrsti pa vinska kislina; mnogo manje vplivajo jabolčna in še manje pa očetna kislina. Zato pa se opaža, da jabolčnik oziroma jagodnik t. j. iz jagod napravljeno vino, mnogo lažje počrni kot navadno vino in to radi tega, ker imata mnogo jabolčne, pa malo vinske kisline v sebi. Čim več vinske kisline in tem manj čreslene kisline ali ta-

nina (trpkost) ima vino, tem bolj se počrnenju zoperstavlja.

Od tod pride toraj večkrat, da počrni vino šele potem, ko se ga je zmešalo z drugim milejšim bodisi na kislini revnim vinom ali pa s petijotom in dalje, če se mu je odvzela preobila kislina z marmornim prahom, ali z ogljikovo-kislim kalijem. In istotako počrni vino, ki ima preveč železa pa premalo tanina v sebi, če pride v vino več tanina, bodisi pa, da se tega direktno doda, ali pa s primesom na taninu bogatejšega vina, ali pa če pride tako vino pri pretakanju v nov ali obnovljen, pa še ne dobro izlužen sod.

Ozdravljen je vina. — Počrnelo vino se ne more šteti pod bolno, marveč le pod pokvarjeno, katero se da toraj s pravilnim ravnanjem še vedno popolnoma očistiti in ozdraviti, in s časom se celo tudi samoobsebi popravi, dobro je pa, ako dotičnik, ki pride v tak neprijeten položaj ve, kaj mu je s takim vinom pričeti, da ga kmalu popravi.

Če je vino počrnelo vsled dodanja marmornega prahu ali vsled primesi milejšega, na kislini revnega vina, je znamenje, da se je odvzelo preveč kisline. Z nadomestitvijo 10—50 gr vinske kisline na hl, se dotično vino popravi.

Ako je vino počrnelo vsled primesi tanina, se mora tega s čiščenjem z žolico (Gelatine) odstraniti. Žolico za čiščenje se napravi na sledeči način:

Na drobne kosce stolčena žolica (8—15 gr na hl) se skuha med vednim mešanjem v približno $\frac{1}{4}$ l vode. Ko se vkuhana žolica spet ohladi, se jo stisne skozi redko platno in precedek t. j. kar skozi gre, se zmeša v enem škafu z vinom, katerega mislimo čistiti, ter se potem vse skupaj z metlico dobro stepe, preliva kakih 10 minut z visočine iz škafa v škaf, da se vse dobro premeša in nato se vlije v sod. Ker se čistilo peni,

ne sme biti sod prepoln; zato je bolje, da se vzame že popred več vina iz soda, ter istega pozneje dolije.

V sodu se vse skupaj še enkrat z leseno palico dobro premeša in sod zapre. Le prvi dan se tu pa tam nekoliko po dogah potolče, da se čistilo lesa ne prime.

Pripomniti je še, da se mora vino, predno se ga čisti, pretočiti, v slučaju da ni bilo že dalje časa pretočeno. Čisti naj se ga še-le 2—3 dni po pretakanju, ker šele tedaj postane vino vsled nasičenja zraku, prav kalno.

Ko se je čistilo popolnoma vsedlo, se vino spet pazljivo v snažen sod pretoči.

Ako je vino še mlado in plava v njem mnogo še nesosedlih se beljakovinastih snovi, potem je bolje, čistiti ga s špansko zemljo, osobito, če žolica nič ne izda. Španske zemlje se vzame 50 do 100 gr na hl. Razloček je pa ta, da španska zemlja ne vzame vinu tudi tanina. Zato pa treba težko čisteče se vino, kateremu hočemo odvzeti tudi tanin, čistiti najpred s špansko zemljo in potem še z žolico, ali pa z obojem nenkrat.

X.

Gozdarstvo.

Visoko gozdarstvo.

Gozdno gospodarstvo je ali čisto ali mešano, to je v gozdu vzgajamo samo les ali pa imamo od njega poleg lesa še postranske dohodke.

K prvi vrsti spadajo zlasti trije načini, namreč: visoko, nizko in srednje gozdarstvo.

Visoko gozdarstvo imenujemo oni način gozdnega gospodarstva, pri katerem pustimo drevje kolikor moč dolgo do popolnega razvoja rasti, potem ga pa posekamo.

Kedaj sekamo v takem gozdu? — To se ravna po različnosti zemlje, lesa, gostote drevja itd.,

v obče pa se seka tedaj, ako rast na višino in debelino ponehava, kar spoznamo lahko na tem, da je vedno manj ali celo nič več novih vršičkov in pa na zelo ozkih letnih obročih, ki se dado komaj razločevati na deblih posekanih za poskušnjo.

Po tem takem je prezgodnja, kakor tudi prepozna seč le v škodo. V prvem slučaju bi se bilo drevje lahko še znatno zdebelilo, v drugem pa ni bilo morda vže več let nobenega dorastka in je kapital ležal mrtev.

Naj pripravnější čas za sekanje visokega gozda v srednji zemlji pri srednji gostoti je pri:

hrastu in	} v 90.—120. letu
rdeči bukvi	
jelki (hoji)	v 80.—100. letu
smreki	v 60.—80. letu
brestu	} v 50.—60. letu
javorju	
boru	
gabru	} v 40.—50. letu.
jelši	
brezi	
jesenu	

Pri ugodnih razmerah, če je zemlja dobra in drevje sklenjeno, bomo s pridom sekali še pozneje, kot smo zgoraj naveli; — v nasprotnem slučaju pa je čas sekati preje, ker rast preje zastane, dočim v prvem slučaju lahko s čakanjem še mnogo pridobimo.

Pri visokem gozdu lahko takoj ločimo čisti nasad od mešanega. Pri prvem namreč ena vrsta drevja odločno prevladuje, pri drugem pa si deli gospodarstvo več vrst velikašev.

Seveda bi se močno motil, kdor bi menil, da je vse eno je-li raste v njegovem gozdu drevje čisto ali pa mešano, oziroma, da sme zasaditi kako gozdno parcelo na novo, kakor mu je ravno najbolj povšeči. To je zmota!

Splošno veljajo ta-le načela: Za čiste nasade je najbolj pripravna: Bukev, jelka, smreka in borovec.

Za mešane nasade pa naslednje drevje:

kot glavno drevje	Bukev z	}	gabrovcem	}	kot postransko drevje
			in		
	bukev z	}	brezo		
			hrastom		
			javorjem		
borovec z	}	jesenom			
		brestom			
hrast z	}	jelko			
		smreko			
		borovcem			
brest in jesen z	}	mecesnom			
		smreko			
		}	hrastom		
			bukvijo		
		}	brezo		
			mecesnom		
		}	bukvijo		
			brestom		
		}	jesenom		
			borom		
		}	smreko		
			topoli		
		}	in		
			vrbo		
				jelke in smreke jelše in breze	

Kako se izsekava visoki gozd?

Na dva načina, ki ju imenujemo a) gola seč in b) semenska seč. Pri goli seči se podere dotična gozdna parcela v čisto do tal in se spomladi gozd na umetni način s semenom ali mladimi sadikami obnovi.

Paziti je pri tem, da se začne izsekavati od one strani, ki je burji in drugim vetrovom najmenj izpostavljena, navadno od vzhodne strani; ogibati pa se nam je vedno zapadne strani, ki gozdu največ prizadene.

Pri semenski seči ne poderemo vsega drevja na en mah, ampak ga pustimo nekaj sem in tje raztresenega na miru, da nam s semenom zaplodi nov gozd; še le potem, ko se je mladi gozd nekoliko utrdil, posekamo materno drevje nad njim.

Povedeli smo vže, kateri čas je najbolj pripraven za izseka-

vanje in rekli: pri nekaterem drevju se vrača ta čas na vsakih 60 let, pri drugem na vsakih 80 ali 100 ali 120 in tudi na več let. Tako dobo več desetletij imenujejo gozdarji turnus dotičnega gozda.

Nikjer se pa ne seka naenkrat celi gozd, da bi se moralo potem čakati celih 100 let na drugo sečnjo.

Zato mora biti gozd tako razdeljen, da pride na vsako, ali vsaj na neko vrsto let ena parcela, ki je godna za sekiro.

Te ploskve ni težko najti, treba le celo gozdno ploskev deliti s številom let, ki jih obsega turnus. Na pr. nekdo ima 400 ha gozda, ki se izsekava vsakih 80 let: tedaj pride na vsako leto $400 : 80 = 5$ ha za sekati. Teh 5 ha lesa je naš letni dohodek od 400 ha gozda, poleg onega, ki ga dobimo pri trebljenji in snaženji gozda.

To „trajno gozdarstvo“ je pa mogoče le pri velikih posestnikih gozdov. Mali posestnik stori pametneje, ako ne seka vsako leto, ampak vselej nekoliko let izpusti; na pr. če bi imel 20 ha gozda z 80letnim turnusom, tedaj bi prišlo na 1 leto $20 : 80 = 0.25$ ha za sekati, da dobimo vsaj 1 ha skupne seči, se izpusti nekaj let in to število dobim, ako delim turnusovo število s ploskvijo, torej v našem slučaju $80 : 20 = 4$ leta, to se pravi: vsaka 4 leta smemo posekati 1 ha.

Poleg tega imamo še tretji način izsekavanja, kjer se podirajo vedno le najstarejša debla po sami ali v celih gruclah, pomlajenje gozda pa se prepušča naravi. Pri takem gospodarstvu je namešano drevje vsake starosti, je deloma pregosto, deloma ima vrzeli. Škoda je tu dvojna: znatna zguba na lesu in slabo izkoriščanje zemlje.

Zato je v navadi žalibog skoro povsodi pri nas pri malih gozdnih

posestnikih in pa po pravici tam, kjer bi bilo popolno izsekanje v zvezi z nevarnostjo za pomlajenje gozda. Detal.

Splošno.

Vaba senice na sadni vrt po zimi.

Med najboljše pomagače vrtarjeve spada gotovo senica. Skoro največ nam koristijo po zimi, ko obirajo golo drevje raznega drobiža, jajčec, ličink in zapredkov raznih škodljivih žuželk. Da privabimo te ptice v obilnem številu v svoje sadovnjake, priporočajo tu in tam privezati na nekatera drevesa zelenih jelkinih vej, ker vsak skrben opazovalec lahko po zimi opazi, da se senica po zimi drži posebno rada visokega jelovega drevja. Ako jim torej preskrbiš na svojem vrtu tako zbirališče, se bodo kmalu naselile pri tebi, in od tod, kot iz nekakšnega središča, lovile vrtne škodljivce.

Razmere mej ceno žita in kruha.

Našim bralcem bode gotovo znano, da se sklepajo l. 1903. nove trgovinske pogodbe mej raznimi državami, mej temi tudi mej Avstrijo in Nemčijo.

Nemški kmetovalci, veliki in mali, pod skupnim imenom agrarci pritiskajo z vso močjo na vlado, da sklene take pogodbe s sosedi, da bodo imeli sami kolikor mogoče veliko dobička. Zlasti zahtevajo, naj se nastavi na naše žito in našo živino visoka carina, tako visoka, da mi potem sploh ne bi mogli ničesar več prodati na Nemško. Da si bodo avstrijski kmetovalci vse prizadeli, da odvrnejo pretečo nevarnost, to za gotovo upamo. Imamo pa v sedanji „gospodarski politiki slojnih interesov“ tudi mej Nemci samimi močne, dasi ne radovoljne pomagače. To so zlasti velika mesta v „rajhu“, ki se branijo zvišanja žitnih cen vsled tega, ker bi se s tem po-

dražil tudi vsakdanji kruh in pe-
civo sploh.

G. Geerland v Kaselu doka-
zuje na podlagi statističnih podat-
kov, da je ta strah popolnoma
opravičen in da se zvikšujejo cene
kruha v mnogo višji meri, nego
žitne cene; to nam kažejo zadnja
štiri desetletja v kojih so se cene
kruha neprimerno visoko dvignile
v razmerju z žitnimi cenami.

Žito po ceni — ljudstvo pa
kruh drago plačuje! Kako to? —
Čisto naravno. — Prekupci in
peki kupujejo žito po ceni in kruh
drago prodajajo.

Zelo podučna je naslednja ta-
bela, ki jo je sestavil gori ome-
njeni strokovnjak:

je stalo počez 100 kilog.	Razlika cene		
	V letih	pšenice kron	peciva kron
1854—58	23·3	27·77	4·47
1859—64	21·2	28·2	7·—
1864—68	22·5	30·6	8·1
1869—73	24·3	45·8	21·5
1874—78	21·3	66·—	44·7
1878—83	21·2	66·—	44·3
1884—88	16·7	66·6	49·9
1889—93	18·8	66·7	47·9
1894—98	15·5	66·7	51·2

Kako poučna razglednica je
pač ta tabela!

L. 1854. je bila razlika mej
ceno kruha in žita 4·47 kron —
l. 1898 pa: 51 kron.

L. 1859., ko je stal 1 q pše-
nice 21 kron, je prišel 1 q kruha
na 28 kron, zato je pa veljal leta
1884. pri ceni pšenice 16·7 kron
1 q peciva celih 66·6 kron; raz-
lika je tedaj 49·9, skoro 50 kron.

Da l. 1898. pri ceni pšenice
15·5 kron je stal 1 q kruha do
66·6 kron, razlika tedaj ogromna
51 kron!

Ali naj še naprej govorimo o
tem! Jasno je, da je to vnebovpi-
joča krivica, ki se godi kmetom,
ki so leto za letom ogoljufani za
težko pridelano žito po nizkih
cenah, ki jih narekujejo sedanje
razmere. (Po Hosp. l.)

Istrsko vino.

Leta 1901. pridelali so v Istri
420.000 hl vina, in sicer 110.000 hl
belega. Trgatev se je torej lani
dobro obnesla, ako se pomisli, da
so pridelali v Istri leta 1900 le
310.000 hl vina, leta 1899 pa
samo 250.000 hl.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 9.: S. Š. v K. Ali od-
pravim iz soda duh po plesnivcu, če
ga le s sodo izmijem?

Odgovor 9.: To je pač odvisno
kako razvit je že plesnive v sodu. S
pomočjo sode odnosno gorke vode,
ktero s skuhano sodo vred v sod vli-
jete, se odstrani ta neprijetni duh le
tedaj, če je plesnive šele v razvoju,
če se že ni v les zajedel, tako da je
poslednji že nekoliko črnkast postal.
V tem slučaju ni s takim sodom nič
pričeti; niti izžiganje mu ne pomaga,
marveč se morajo dotične doge z no-
vimi nadomestiti ali kar cel sod v
druge namene porabiti n. pr. za vodo,
napravo galice i. e.

Še malo plesniv sod pa očistite,
ako ga izperete najprej z mrzlo in
potem šele z gorko vodo, kateri dodaste
mogoče še kateri drugi duh n. pr. po
ciku, tudi nekoliko sode, ter ga potem
toliko časa izpirate, da izteka prav
čista voda. Tudi je priporočljivo, če
pustite v takem sodu predno ga z vi-
nom napolnite, mošt pokipeti.

Če ima sod vratca je še bolje,
ako se sod pred izpiranjem v celem
notranjem s prav trdo krtačo odrgne.

Vprašanje 10.: F. B. v R. V ne-
kem listu sem čital, da se v vinu pre-
preči naselitev kana, ako se v sod
pritrdijo kipelne vehe ali pa, če se
vino žvepla. Koliko je na tem resnice?
Se vino z žveplanjem ne pokvari?

Odgovor 10.: Ako so kipelne vehe
prav dobro v sod pritrjene, tako da
ne more ob straneh nič zraka v sod
in če je v kipelni vehi vedno dovolj
vode, še bolj pa dobrega in močnega
sprita, ker ta vse glive pomori, se kan,
ako je bilo vino popred popolnoma
zdravo, ne naseli več, ali pa vsaj v
neznatni meri. V novejšem času se
ima celo nalašč za to napravljene vehe,
takozvane sterilizatorje.

Ako sod ni do vrha napolnjen in
tudi ne dobro zaprt, se naseli na po-
vršju kmalu in prav veliko kana, t. j.
bela mrenica, ki potem vinsko moč v

vodo pretvarja, vsled česar vino od
dne do dne bolj šibko in pusto po-
staja.

Za žvepljanje vina se sicer nikakor
ne ogrevamo, ker to delo zahteva go-
tovo znanost. V marsikaterem slučaju
je pa tako žvepljanje neobhodno po-
trebno, ker se vino pred nadaljnim po-
kvarjenjem ohrani, a večkrat se spet
z nepravilnim ravnanjem dobro vino
če prav ne popolnoma pokvari pa
vsaj za dlje časa nepitno napravi, ker
preveč žveplano vino provzroči glavobol,
a more tudi zdravju škoditi.

Največkrat žveplajo vina, če sod
ni poln, da s tem nastop kana in
ocetnih gliv zabranijo; vina se žveplajo
tudi, če se jim hoče ohraniti sladkobo.
Vse to pa se mora vršiti v gotovih
mejah.

Primorani smo pa žveplati vina,
ki so bila napravljena iz gnilega
grozdja in ki se nikakor nočejo čistiti;
dalje taka, ki hočejo porjaveti ali za-
vreti in dalje taka, ki se ob vročem
času jako daleč razpošiljajo tako, da
ostanejo po več tednov ali mesecev
na potu.

Vprašanje 11.: F. B. v R. S čem
naj zamašim sod, da mi ne bo puščal?

Odgovor 11.: Največ se rabi lo-
jeve sveče. Dotično mesto je treba
najpred dobro obrisati in kolikor se
da tudi posušiti in potem dobro z
lojem zamazati. Večje luknjice se mo-
rajo najpred z bombažem ali s pre-
divom natlačiti. Istotako se rabi tudi
smrekova smola, ktero pa treba go-
rečo na dotično popred dobro posu-
šeno mesto kapati.

Vsled vrtnja ali zabijanja žeblicev
nastale luknjice se zamaše z lesnim
klinčkom, kterege se mora trdno zabiti,
pa spet ne preveč, da doga ne raz-
poči. Razne špranje se zamaše tudi s
cementom.

Vprašanje 12.: G. D. v P. Moja
klet je jako mrzla, bojim se, da mi
vino v sodih ne zmrzne. Kako se naj
temu obranim?

Odgovor 12.: Ravno tako lahko in
jednostavno to ni, osobito če je Vaša
klet bolj kaki razvalini kot kleti po-
dobna, kar se ravno v Vaših krajih
pogostokrat vidi.

Ni sicer še tako huda zima, da
bi vino v sodih zmrznilo, a če nastopi
količkaj hušji mraz, utegneta vendarle
to neprijetnost doživeti. In mogoče, da
ste se že sami prepričali, da zmrznjeno
vino kolikortoliko na dobroti zgubi.
Pripomniti moramo, da čim šipkejšje
je vino, tem lažje zmrzne.

Najprej skrbite da zamašite vse luknjice in špranje v zidu bodisi z malto ali s kravjekom (z mehkim kravjim gnojem), kterega zmešate z nekoliko ilovice, da še bolje drži in da tako ne diši, ker pri močnem duhu in pri vedno zaprti kleti se utegne vino še tega dnha navleči. Okna zamašite s steljo pomešano z zemljo in s kravjekom. Velika okna pa zabite od zunaj še z deskami (diljami) ter natlačite med te in med šipo stelje ali žaganja.

Vrata obdajte ob straneh in na sredi kjer se skupaj stikata, z dolgo, zdravo slamo. Če le morete, pa napravite dvojna vrata. Če ni od zunaj prav nobene stene vsaj deloma v zemlji, obdajte pa še te od zunaj kolikor se da na visoko z gnojem ali z zemljo, na katero smete nametati še snega, da jo mraz tako ne prešine. Ako je kipelna klet nad vinsko kletjo, nanosite na pod v kipelni kleti nekoliko stelje.

In konečno bodete pravo pogodili, če pri prav hudem mrazu natrosite tudi po tleh v kleti nekoliko žaganja ali stelje in te tudi med in za sode nallačite.

Vprašanje 13: S. J. v Z. Ali smem tudi sedaj stara drevesa z mešanico obstoječo iz ilovice, kravjega gnoja in apna namazati? Koliko naj vzamem vsake teh snovi, da bo zmes prava?

Odgovor 13: Seveda smete to tudi v tem času izvršiti, vendar bi Vam svetovali, da storite to v bolj gorkih dneh, ker v mrzlem vremenu Vam ta zmes takoj premrzne ter lažje odpade.

Za napravo te zmesi se vzame:

2 dela gašenega apna
1 del ilovice

ter se vse toliko časa v vodi z rokami mečka, da se vsa ilovica raztopi in da postane vsa zmes nekako zvezna. Dodati se mora še toliko vode, da postane bolj tekoča, na kar se celo deblo s čopičem dobro pomaže.

Ker je ta zmes namenjena za stara drevesa, kterim naj bi se koža pomladila odnosno pod lubadom prezimajoče mrčese pokončalo, ni treba dostaviti tudi kravjeka. Poslednjega bi se gornji zmesi dodalo in sicer 1 del le, ako bi se hotelo drevo tudi pred zajci obvarovati.

Pri posestnikih v Batujah in Selu sredi Vipavske doline dobi se izvrstno novo belo vino. Cene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črniče. Goriško.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc. načinu po 30 kron in višej 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislata vina rudeče in belo (kakor eviček) iz hribov pa po znatno nižej ceni.
b) Posreduje p. n. kupcem, ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odpošiljatev.
- 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticolo požlahtnjene trte, beli burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
- 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cene na zahtevanje.

V Buzetski občini v Istri je še

do 18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnje društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Za vinogradnike imam za oddati 4000

trt v zeleno cepljene na podlagi riparia portalis in sicer več vrst: kraljevine, rebule, zelenike, rizlinga itd. 100 komadov 18 K, pri večjem odjemstvu tudi ceneje. Jožef Cotič, vinogradnik, Vrhpolje pri Vipavi.

Oglas iz Istre!

„Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorjuje se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 30 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Lovci in prijatelji lova

se s tem opozarjajo, da se peča tvrdka O. Frank na Dunaji, Waaggasse 12, v večjej meri z izvažanjem žive divjačine in je pri volji prevzeti vsako količino proti primerni nakupni ceni. Natančneje določila glede nakupa, kakor tudi podatki o času za streljanje, varovanje in parjenje so natančno popisani v posebnej knjižici, katero dopošlje tvrdka vsakomu brezplačno.

Kdor želi dobro, pristno isterko

vino kupiti, obrne naj se na pred. gosp. Josip Gojtan-a, župnik, Kašćerga, pošta Trviž — Istra.

Mladenič, ki je delal uže 1 in pol leta v mlekarni z 500 litri, želi svoje mesto spremeniti. Vajen je v izdelovanji surovega masla in v preiskovanji mleka. Ime se izve pri Gosp. zvezi.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ma na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce pravlične in dr.

Bika rudeče pisanega 1 in pol leta star za pleme proda Helena Kosmovar v Polhvwemgradu.

Pristno seme edino pravega

Kašelskega zelja, kateri naredi lepe trde glave in rodi v vsaki zemlji, in prodaja po 50 h navadno žlico. Ig. Mercina posestnik v Zg. Kašlju p. Zalog. Naročilu je ob ednem dodjati naročnino katera se sprejme tudi v pisemskih znamkah.

Več tisoč trt vkoroninjene in na zeleno cepljene ima za oddati: France Kerin, posestnik, Sv. Križ št. 36, pri Kozanjevci Dolenjsko.

Prodaje se manji posjed (kuća, staja

staja za 40 komada blaga i nuzgredne prostorije) nedaleko Zagreba 20 kilometara od željeznice prikladan za gojenje blaga, najljepše sjenokoše u cjelom ili na četiri obitelji uz gotov novac ili pako uz višegodišnju odplatu. Odbacuje sada čistih samo za prodaju sjena u mjestu preko tri biljade kruna. Samo ozbiljni kupci primjerenom gotovinom uska se obrate na adresu Ivan pl. Chapo ljekarnik Resičja, Ugarska.

Posnemalnica mleka „Lanz“ je sredobežnica (centrifuga), katera je od postrežljive in kot reelno znane tvrdke Matheo Quinz Ingenieur Wien $\frac{3}{2}$ obere Weissgärberstrasse v Avstriji vpeljana. Ta stroj je po jednostavnosti konstrukcije in po lahkem teku najboljši uspeh dosegel. G. Quinz si prizadeva svojim odjemalcem postreči le z dobrim in najcenejšim blagom.

S e j m i.

Na Kranjskem:

12. febr. v Motniku.
14. „ v Dolu, Dobravi, Semiču, Št. Lambertu, Razdrtem, Žerovnici in Vel. Cirkniku.
17. „ v Kotredežu, Lašicah, Vrhnikij, Radečah.
19. „ v Šmartnem pri Litiji (za živino), v Št. Janžu (Dolenjsko) pri Radečah.

- 20. " v Zg. Tuhinju.
- 21. " v Čirniku (Treb. kant.).
- 24. " v Bučki, Moravčah, Zabni, Čirknici in Višnji gori.
- 28. " v Toplicah Igu.
- 3. mar. v Preski pri Medvodah, Uncu (za živino in blago).
- 7. " v Zalogu.
- 9. " na Brezovci.
- 10. " v Raki, Smuku (Žužemb. kanton).

Na Štajerskem:

- 13. febr. v Velenju (živinski).
- 14. " v Brežicah, Ponikvi, v Središču in Žavcu, Sevnici (na Savi).
- 16. " v Buče in Vrenska gora.
- 17. " v Braslovčah.
- 18. " v Ljutomeru.
- 22. " pri sv. Filipu v Veročah Ulimske fare na Tehorjih in Slov. Gradcu.
- 24. " v Arnuzi, Bistrici, Rogatcu, v Vildonu in na Laškem.
- 1. mar. na Planini in Čirkovcah.
- 8. " v Pištanju.
- 10. " v Št. Jurju ob Taboru (za živino), v Kapeli pri Brežicah, Spod. Polskavi, v Dolu pri Hrastniku in Ko-

Na Koroškem:

- 12. febr. v Oberdravberzi. Vsaki ponedeljek v postu živinski sejm v Št. Lenardu.
- 24. " v Zgor. Beli.
- 25. " v Tribingu.
- 26. " v Oberdravberzi.
- 4. mar. v Milstatu in Spitalu.
- 10. " v Št. Mohorju.

Na Primorskem:

- 4. febr. v Cernikalu okraj Koper.
- 15.—17. " v Vidmu (v Furlaniji).
- 27. febr. v Stijak (Stunj. kant.)
- 9. mar. v Kobaridu (za blago in živino).
- 10. " v Aipovščini (za živino).

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Poštno pristojbine in nekoliko črtic o pošti.

(Zapisal Abc.)

Brzojavne pristojbine

Brzojavne pristojbine računajo se po številu besed: In sicer razločujemo pri taksiranju tri vrste brzojavk namreč:

a) Brzojavke za Avstro-Ogersko, Bosno in Hercegovino in Nemčijo, pri katerih se računa za vsako besedo 6 vin., vendar je

najmanjši znesek določen na 60 vinarjev. Toraj brzojavke, katere imajo manj, kakor deset besed, plačajo tudi 60 vin., to je najmanjši znesek.

b) Za brzojavke v evropske države računajo se sicer pristojbine tudi po besedah, vendar prištejemo temu znesku še 60 vinarjev. N. pr. v Švico stane vsaka beseda 9 vinarjev, toraj bi stala brzojavka s 5 besedami 5krat 9 to je 45 vin. in še 60 vin. vrh tega, toraj 1 K 05 vin. Na Francosko stane beseda 16 vin. toraj brzojavka s 15 besedami 15krat 16 to je 2 kroni 40 vin. zraven tega še 60 vin. toraj 3 krone itd. Besede v posamezne evropske države se računajo po: 26 vin. za Anglijo, 9 za Črnogoro, 21 za Belgijo, 16 za Bulgarijo, 21 za Dansko, 16 za Francosko. Za Grško imamo več vrst pristojbin in sicer: Za otok Korfu, čez Trst beseda po 26 vin., čez Larisso ali Italijo po 44 vin. Za grški polotok in otoka Paros in Euböa beseda po 41 vin. Za vse druge grške otoke pa beseda po 44 vin. Ravno tako ima Italija dvojne pristojbine namreč: Za kraje, kateri so nekdanj pripadali Avstriji, beseda po 8 vin. vsi drugi po 16 vin. Nadalje se računa beseda po 21 vin. za Luksemburško, 16 za Monako, 19 za Nizozemsko, 32 za Norveško, 33 za Portugalsko, 24 za Rusijo, 24 za Švedsko, 9 za Švico, 9 za Srbijo, 28 za Španijo in 28 za Turško.

c) Za države v drugih delih sveta (Afrika, Amerika, Avstralija in Azija) računamo pristojbine samo po besedah in ne prištejemo k temu znesku nikacega družega. Vendar so pristojbine v različne kraje jako različne, ker ima skoraj vsaka država več pristojbin. Vrh tega so tudi pota različna, na katerih se brzojavka odda in si jih oddajalec lahko izbere.

Tudi od potov so pristojbine odvisne. Ako si oddajalec nikake

poti ne izbere, tedaj se brzojavka odda po poti, katera je najcenejša. Kdor želi vedeti pristojbine, naj prosi pri kakem poštnem uradu za brzojavni tarif.

Kako štejeemo pri brzojavkah besede?

Vse, kar oddajalec pošte napiše, da bi se odbrzojavilo, se šteje in taksira. Dve ali več besed skupaj pisati, jih nepravilno krajšati, ali tako, da bi imele manj črk, ni dovoljeno. Dovoljeno je pa pisati imena dežel, mest, ulic, trgov, družinska imena, imena ladij, ako obstoji iz več besed skupno. Na primer St. Peter lahko zapišemo tudi Stpeter in tedaj velja za eno besedo, ali glavni trg lahko pišemo glavnitrg v katerem slučaju šteje vedno za eno besedo. Seveda se mora tudi kraj ali ulica res tako imenovati. Ako se brzojavi v jeziku, katerega uradnik pri sprejemu brzojavke ne razume, in bi bile tukaj besede nepravilno združene, tedaj sme urad pri oddaji brzojavke primankljaj od naslovnika iztirjati. Brzojavka se mu le tedaj izroči, ako primankljaj doplača.

Splošno se šteje za eno besedo: I. V naslovu: Ime kraja, kamor je brzojavka namenjena, ako se tako piše, kakor se uradno imenuje, naj obstoji tudi iz več besed. N. pr. Št. Vid nad Vipavo šteje v naslovu, dasi obstoji ime iz štirih besed, samo za eno besedo. Ravno tako tudi uradna imena dežel: Angleška Indija, Evropska Rusija itd. šteje samo za eno besedo v naslovu.

II. V naslovu, tekstu in podpisu:

a) Vsaka samostojna beseda, bodisi v navadni, dogovojerni ali chifrirani govoric. Besede v navadni govoric, ako imajo nad 15 črk, štejejo za dve, ravno tako v dogovorjeni govoric, ako imajo nad 10 črk.

Številke se računajo za eno besedo, ako nimajo nad 5 znamenj n. pr. 29350 šteje za eno

besedo, zapišemo pa 2.9350 šteje za dve, ker ima šest znamenj, ali 304 je ena beseda, 304^{1/2} ste dve, ker je zopet šest znamenj itd.

b) Vsaka posamezna (samostojna) črka ali številka šteje za eno besedo.

c) Podčrtane besede štejejo za dve.

d) Oklepaj šteje vedno za eno besedo, kakor tudi.

c) Narečaj n. pr. „Oče“ so danes (umrli), šteje sedem besed, ker šteje narečaj pri besedi oče, črta pod besedo danes in oklepaj pri besedi umrli vsako teh znamenj za eno besedo.

Druga znamenja pika, vejica, vprašaj itd. se ne štejejo.

Pristojbine za brzojavke plača redno oddajalec brzojavke in sicer lahko z denarjem ali z znamkami. Ako vržemo brzojavko v poštni nabiralnik, ali jo izročimo selškemu pismonoši, tedaj se morajo znamke na brzojavko prilepiti. Vendar so slučajji, da tudi naslovnik gotove pristojbine plača namreč:

a) Ako kdo želi, da bi se brzojavka, katero pričakuje, za njim brzojavila. Na primer: Jaz pričakujem v Ljubljani danes brzojavko, ali, ker opoldne odpotujem, prosim pri brzojavu, da bi jo za menoj brzojavili in tedaj moram sam za novo brzojavko plačati. Želim, da se s pošto za menoj pošlje, tedaj plačam pristojbino za navadno pismo 10 vin. lahko tudi prosim, da se mi kot

priporočeno pismo pošlje in plačam 35 vin.

b) Pristojbine za vsako semaforško brzojavko. To so brzojavke, katere se na ladji na odprtem morji oddajo. Imamo namreč v Avstriji par brzojavnih uradov na obali morja, kateri sprejemajo brzojavke od mimogreducih ladij. Seveda se to ne brzojavi kakor pri nas, ampak imajo gotova dogovorjena znamenja, katera si dajejo z zastavami in lučmi. Za te brzojavke mora vedno naslovnik plačati, ker oddajalec brzojavke ne more iz ladije k brzojavnemu uradu.

c) Doplačilo za brzojavke, katere so bile slabo pisane, dve ali več besed skupaj itd. N. pr. Nekje v Ameriki je oddal slovenski delavec slovensko brzojavko. Mogoče iz nevednosti, ali tudi, da bi manj plačal, zapisal je dve besedi skupaj, kakor nedeljojutro mesto nedeljo jutro. To seveda slovensčine nevesči ameriški uradnik ni opazil, pač pa se je opazilo pri oddaji brzojavke kje na Dolenjskem in tedaj mora naslovnik za to besedo doplačati.

d) Ako naslovnik ne stanuje v kraju, kjer je brzojavni urad, ampak se mu brzojavka s posebnim potom dostavi, tedaj plača naslovnik dostavnino. Ako je že oddajalec brzojavke tudi te pristojbine plačal (kar tudi lahko) potem seveda to odpade. Ako pa naslovnika ni dobiti, ali ker bi moral dostavnino plačati, brzojavke ne

sprejme, se ta znesek od oddajalca iztirja.

Ako se pri taksiranji brzojavk uradnik zmoti, lahko iztirja primankujoči znesek pozneje, ravno tako, ako je preveč računal, je dolžan vrniti.

Za oddane brzojavke se ne dobi nikakega potrdila. Le ako oddajalec zahteva potrdilo, ga dobi proti plačilu 10 vin.

Trgovina s kavo.

Radi velike suše boje se v Braziliji, kakor pripoveduje „Naša Sloga“, zelo slabe kavine letine, komaj dve tretinji navadnega pridelka upajo dobiti v najboljšem slučaju.

Obrt.

Obrtne novice.

Tečaj za čevljarje. „Trgovska in obrtna zbornica“ v Gorici je ustanovila začasni tečaj za čevljarje, v kojem učijo praktično posebno v to z Dunaja poklicani učitelji najrazličnejše kroje vseh vrst čevljarskega dela.

Zaveza obrtnih zadrug na Tirolskem je ustanovila pred šestimi leti svojo posredovalnico za delo. V preteklem letu 1901 se je 3798 oseb poslužilo tega zavoda. Dela je iskalo 148 oseb ženskega in 2427 oseb moškega spola, posredovalo in delo sprejelo je 24 oseb ženskega in 923 oseb moškega spola.

ZADRUGA

O kmetijskih skladiščih.

Dobro vemo, da niso prvi vzrok tega nenaravnega dviganja in padanja žitnih cen resnični konsumentje — kakor mlinarji, peki, pivovari in drugi, če tudi je tem mnogo lažje, da so kmetijski pridelki kolikor moč po ceni, in da

si tudi ničesar ne opuste, kar more voditi do tega cilja. Toda glavna krivda je pisati na čisto drug račun. Čudno je, da se najdejo nekateri, kateri ob raznih prilikah očitno povdarjajo, da bi se svet sesul, ako bi odpravili blanko-terminsko kupčijo.

Tode ohranimo hladno kri in ne vdajmo se prenapetim idejam: tudi žitna skladišča sama ne odstranijo nam še umetno narejenih ali fiktivnih cen — saj znate, kako težko je zatreti pirnico ali osat ali stoklaso, če so se enkrat naselili v zemlji —; toda eno dobro imajo le lahko za petami, ker bo

namreč vedno manj „nedolžnih angeljcev“, ki bi si dali žito vzeti za še tako male cene. Žitna skladišča imajo namreč pri roki vsa drugačna sredstva, nego priprost kmet, se lahko redno poučijo, kako stoji kupčija na svetovnem trgu, se torej ne bodo dale tako lahko speljati na led, kakor „revček Andrejček“ mali kmetovalec, ki prebito malo ve, kaj se godi v deveti vasi ali pa vsaj prepozno zve.

Le ako držimo na vso moč skupaj — to je jasno kot beli dan — si pridobimo sčasoma kmetovalci zopet potrebni vpliv na žitne cene; važno sredstvo k temu smotru je pa ravno — žitno skladišče.

Ako bi žitne cene nekoliko stopile za to še nikakor ni potreba, da bi moral biti tudi kruh dražji nego je sedaj; pripovedovanje in agitacija s podraževanjem kruha spada že davno mej stare pravljice, ki jih spravljamo na podstrešje. Kruh se sicer vedno urno podraži, ako poskočijo žitne cene, toda če cene padajo, ne gredo z njimi vred tudi peki s krušnimi cenami navzdol; tako je bilo vedno in od tod neizmeren razloček mej nizko ceno kruha pri dobrih žitnih cenah pred nekaj desetletji in mej sedanjo krušno druginjo pri žitnih cenah, pri katerih kmet trpi in gine.

Vzrok je vedno in vedno isti, je ona ostra trščica, ki se je zadržala globoko v gospodarsko meso mej pridelovalca in povživalca, vsled česar rana vedno bolj gnije in žuga pritisniti vnetje, ki bi stalo svobodno gospodarsko življenje milijone kmečkih gospodarjev v Avstriji, pred vsem v ljubi naši Sloveniji.

Proč s to zadero, to olajša bolečino konsumentom in nam ubogim producentom.

Toda recimo tudi, da se skladiščem ne posreči naravnost vplivati na žitne cene. Ali pa zato še niso potrebna, ker brezkoristna? O nikakor ne! Žitna skladišča dosežajo lahko boljše cene uže samo

zavoljo tega, ker morejo postaviti na trg večje množine popolnoma enakomernega in skrbno očiščenega blaga, in tako blago najde na trgu vselej boljšega kupca.

Ali ne vidimo tega vedno pri naših grajščinah? Večkrat nemilo dirne kmečkega gospodarja, ko vidi, da dobi veliki posestnik za svoje žito, ki morda ni nič boljše od njegovega, višjo ceno. Vzroka temu ni iskati nikjer drugodi, kakor v tem, da ima grajščak na prodaj na enkrat veliko množino, dočim je na kmetih pri vsaki hiši drugačna sorta, pri vsaki drugačna kakovost ali dobrot.

Seveda stane trgoveca, ali zेमimo bolj naravnostnega odjemalca, n. pr. pivovarja, tega stane mnogo truda ako hoče različno ječmenovo zrnje vsaj približno izravnati in še se mu težko posreči, tako, da mnogokrat še le pri kalitvi izprevidi, da ima brzo in počasi kaleče zrnje namešano v enem kupu.

To pa je zanj velika zguba in zato raje plača več za večjo množino dobro očiščenega ječmena, o kojem ve, da je ene same vrste, nego za majhne postavke, tudi če ve, da je sicer prav lep in dober.

To velja seveda za vse vrste žita, kakor tudi za gomoljstvo, korenjstvo, sadje in druge kmetijske pridelke in izdelke.

Na tem silno priprostem potu, na katerem imajo prekupci vedno svoj — časih prav imeniten — „zaslužek“, bi se dale naše razmere prav lahko in precej zboljšati.

Vsi ti lepi cilji se pa dade doseči le tedaj, ako se združi k skupnemu naporu kar največ poljedelcev; kaj bi namreč koristilo, ako bi držalo žitno skladišče svoje blago pri nizkih cenah nazaj, če bi bilo pri tem še nebroj drugih gospodarjev, ki bi morali dati bodisi iz nevednosti, bodisi vsled bridke bede svoje žito za vsako ceno iz rok.

Zatopotrebujemo združitve kmetovalcev v mnogo zadružnih skla-

dišč ali če hočete, skladiščnih zadrug, kojih namen ima biti po vzoru drugih pridobitnih in kmetijskih zadrug skrb za napravo in vodstvo skupnih kmetijskih skladišč.

Seveda se ne dade take zadruge kar pričarati iz tal, kar mi bo le prerad pritrtil sleherni, kdor je imel kedaj priliko boriti se proti znani bojzljivosti in nezaupnosti mnogih, največkrat popolnoma neukih gospodarjev (na nasprotovanje in klevetanje tako imenovanih „naprednih gospodarjev“, prekupcev in kar je temu v sorodu se organizator iz prepričanja še ne zmeni).

Sicer pa tudi k burnemu snovanju takih skladišč preveč ne svetujemo, to mora prirasti samo od sebe kot prepotreben izraz volje kmečkega ljudstva, ki se zaveda samega sebe, izcimiti se mora iz mesa in krvi prizadetih krogov samih.

Le tedaj imamo lahko polno zaupanje, da bo vspeh srečen, kajti prisiljeno cvetje zakurjene sobe po zimi nima prave vrednosti in prerado odleti!

Ako se pa kmetovalci okrog takega skladišča sami do dobrega zavedajo, zakaj se prav za prav gre, potem se otročje bolezni takega podjetja, gospodarski zdravniki jim pravijo: neskušenosť, pomanjkanje večšega vodstva, zavist in sovraštvo raznih prekupcev in drugih nasprotnikov, te bolezni se potem veliko lažje premagajo in prestoje. Če je mej nami sloga — in kjer je sloga v dobrem, tam biva Bog — kdo nam kaj more, saj smo vsi do dobra prepričani, da konečna zmaga je le naša!

Precej veliko skrb bi utegnili pri žitnih skladiščih provzročiti vprašanje: Odkodi dobiti potrebnega denarja?

Za napravo skladišča je namreč treba denarja, tu morebiti ne veliko, drugje morda prav mnogo, kakor so ravno razmere, in denarja v današnjih časih pod kmečkim palcem ni ravno odveč.

Zitno, oziroma skladišče za pridelke sploh pa mora biti, ako se hoče z uspehom boriti proti konkurenci, ne samo dovolj veliko, primerno krajevnim razmeram, ampak mora biti tudi moderno in primerno uravnano od znotraj, imeti mora dovolj opravilne glavnice in pa večše vodstvo za trgovino. Za vse to je potrebno veliko denarja, to je razvidno, vendar pa težava ni tako velika kot je videti na prvi pogled.

Če je le količaja mogoče, se vzame v začetku v naših razmerah kako poslopje v najem; vsaj pri nas ne igra itak prve vloge žito, ampak bolj drugi pridelki, krompir, fižol itd. Primerno poslopje dobljeno, je že zadeta terna za skladišče.

Notranja uredba, stroji in drugo, za to je treba denarja; kako dobiti tega, o tem prihodnjč.

Kar pa zadeva opravilno glavnicu in trgovinsko rutino, imamo

zopet silno olajšano vsled velikega napora slavne „Gospodarske Zveze“, ki je slovenskemu združništvu nenadomestljiva pospeševalnica, ker odjemlje svojim članom — zadrugam raz pleč najtežje breme, prodajo blaga.

Zvezina naznanila.

„Narodni Gospodar“ številke 14, 16 in 21 lanskega leta so nam pošle, ker jih nujno rabimo prosimo p. t. zadruga in hranilnice ko bi slučajno katero teh številk na razpolago imele, da nam jih določijo.

VABILO

na

I. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Zagradcu, registr. zadruga z neomejeno zavezo, v nedeljo dne 23. februarja 1902 ob 3. uri popoldne v uradni sobi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev letnega računa.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Odbor.

V Zagradcu, dne 30. januarja 1902.

VABILO

na

IV. redni občni zbor

Kmetijskega društva v Metliki, registr. zadruga z omejeno zavezo, kateri se bode vršil v nedeljo dne 2. marca 1902 ob 1/8 8. uri dopoldne v prostorih hranilnice in posojilnice v Metliki.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računa za l. 1901.
3. Izvolitev 5 članov načelstva.
4. Slučajnosti.

Odbor.

Samo v teh zavojih se dobiva pristna, tako splošna priljubljena

Kathreinerjeva •••••
Kneippova sladna kava

Rezniki in okoreninjeno trsje „Portalis“

kakor tudi požlahtnjeno, izvrstno vinsko vrsto labrnet sanvignon, 2—3 leta stare, prodaja po nizki ceni oskrbnništvo grajščine na Raki, Dolenjsko.

(139) 3—1

Zaloga: **„Gospodarska Zveza“**

Ali želite: mnogo jaje po zimi? več dobrega mleka? hitro debele rejene prešiče? zdravo lepo govejo živino? močno trpežno vožno živino? potem mešajte s krmo samo **Barthelovo** apneno klajo.

Ljubljani. Za male stroške Vam ne bo nikdar žal. Navodilo zastoj. ~ ~ ~ ~

(129) 12—9

M. BARTHEL & Co.
Dunaj X, Keplergasse 20.

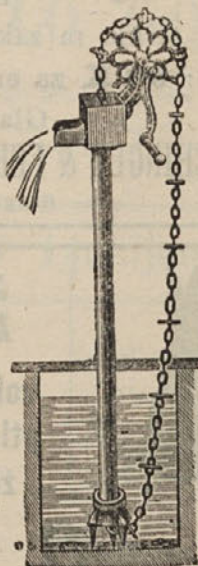

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju gnojnice **jeziti,** tedaj si kupi (142) 12-1

Klementovo pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudovito veliki izvršitvi in trajnosti vse druge pumpe. Ta ne obstoji niti iz dil ali zaklopk, niti iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da bi se zamašila, zamrznila ali polomila; veliko posestnikov ne izda pri 20letni uporabi niti vinarja za popravo. Nad 3000 jih je v rabi; več sto pohval o njih nam je došlo. Razpošiljam to pumpo na 6tedenski poskus; ako bi bila pa ta nerabljava, vzamem jo brez vsake odkšodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobelh-Roudnici ob/L.

Ing. Math. Quinz, Dunaj

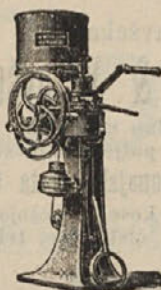
III/2 Obere Weissbergerstr. 14.

Patent «Lanz»-ov

Posnemalnik za mleko

na roko in močno silo garantovano najboljše posnemanje.

140 12-1 Zaloga vseh poljedelskih strojev stroji za košnjo po ameriškem sistemu Jones

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani pristrčno zahvalo za doposlane Jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi slovitih profesorji in doktorji priporočajo bolehamim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepeča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri anđelu“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

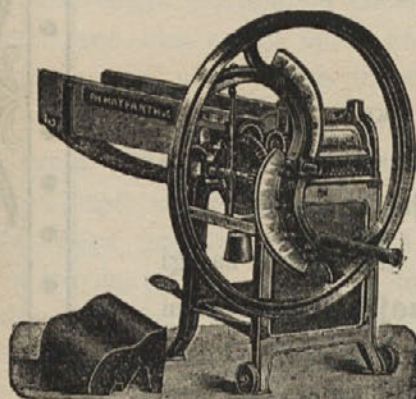
Najizvrstnejši in priznано najboljši

(130) 6-5

plugi iz jekla na 1, 2, 3 in 4 rezala, **brane** za travnike in mah, razdeljene in diagonalne,

poljski valarji, obročasti in iz gladke plehovine, stroji za sejanje „Agricola“, stroji za košnjo in žetev, za mrvo, deteljo in žito, grablje za seno in žetev, za obračanje mrve, patentovani sušilni aparati za sadje, prikuho itd.

Preše za vino in sadje, kakor tudi za vsako porabo

Ustanovljene 1872.

Mlini za sadje in grozdje, stroji za obiranje grozdja.

Stroji za rezanico, na valčkih in z mazljivimi tečaji, jako lahko za goniti, pri čimur se priharni za 40% moči.

Mlini za debelo moko, reznice za repo.

stroji za mlatiti s patentovanimi

valčnimi, okroglimi in mazljivimi tečaji na roko, na vitál in za na par.

víteli (kupje) za naprego 1 do 6 živinčet.

Najnovejši mlini za čiščenje žita, trijerji,

za roškanje turšiče.

Samotvorne patentovane brizgalnice za pokončavanje grenkulje in trtne uši

„Siphonia“,

prenesljive

štedilne peči,

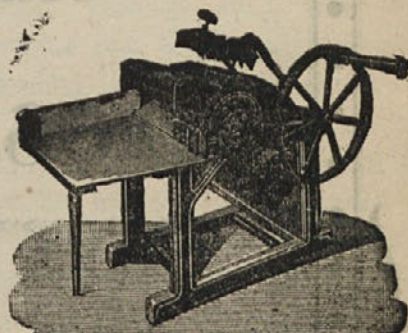
parniki za krmo, preše za seno in slamo

na roko, pritrdljive in za prepeljati, kakor tudi vse poljedeljske stroje

izdelujejo garantovano po najnovejši in priznано najboljši napravi

Ph. Mayfarth & Co.

c. kr. izklj. priv.

tovarne za poljedeljske stroje, livarne železa in fužine na par

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

750 delavcev.

Odlikovane s čez 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinami na vseh večjih razstavah.

Ilustrovani katalogi in mnoga priznanska pisma brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.

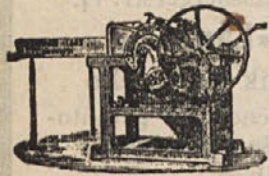
~~~~~ Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. ~~~~~

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Stroje za mlačev

orodje za poljedeljstvo dobijo se najbolj pri

Ob enem priporočamo naše znano dobre kose za košnju sena, ameriške stroje za kositi, stroje za klepati, čistilnike, trijerje, slamoreznice, vsakovrstne trombe itd.

Za vsaki kos se jamči.

Naša mlatilnica „Ljubljana“ je najboljši in najtrpežnejši ročni stroj, ker je vsled njene jednostavne sestave jako lahka za goniti ter prekosi vse druge mlatilnice tudi na kroglice. O tem priča vsakdo, kdor jo je rabil (135) —3

Vsak stroj se dá tudi na poskušnjo.

Obširni, ilustrovani slovenski ceniki na zahtevanje brezplačno.

kakor: vsakovrstne mlatilnice, vratila (gepeljne), posamezne slamotresnike, prepeljive motorje na bencin in sploh vse

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino na debelo in na drobno in zaloga poljedelskih strojev v Ljubljani, Dunajska cesta 61.

Novo!

Novo!

Novo!

Ročni stroji za sejati

za deteljo, travna semena, rž, oves, ječmen, koruzo itd.

Prednosti: Prihranitev semena, rednost v sejanji, velikanska hitrost. Porabljivost po gorovji, jarkih in zakotjih. — Ceno in trpežno.

Cena: **50 K** za en stroj proti povzetju z Dunaja.

Glavna prodajalnica: (124) 10—5

ECHINGER & FERNAU, Wien, XV. Neubaugürtel 7 u. 9.

~ Razglednike na zahtevanje. ~

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(134) 24—3

Žive velike uharice,

volkove, medvede, divje mačke, ptice roparice, kakor vse vrste žive divjačine kupuje

G. FRANK,

tvrdka za izvažanje žive divjačine, veletrgovina z živalimi.

(126) 12—11 Dunaj IV., Waaggasse 12.

Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem za lovce in prijatelje lova brezplačno in poštine prosto.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po nižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

Izdajatelj: Gospodarska zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik dr: Viljem Schweltzer, odbornik Gospodarske zveze v Ljubljani. — Tisk Zadružne tiskarne v Ljubljani.